

KH/hm

19.3.2018

ALUEK: 4/2018

kirjaamo@tem.fi

Lausunto julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen väliaikaista järjestämistä koskevasta lakiesityksestä

Varsinais-Suomen liiton maakuntahallitus on kokouksessaan 19.3.2018 § 45 yksimielisesti päättänyt antaa seuraavan lausunnon:

Lakiluonnos tähtää maakuntauudistuksen yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi kirjatun kasvupalvelukokonaisuuden toimeenpanoon ja siinä erityisesti järjestäjä-tuottaja-mallin toteuttamiseen markkinalähtöisesti. Tällä hetkellä vastuu työvoimapalvelujen toteuttamisesta ja tuottamisesta on lähinnä työvoima- ja elinkeinoviranomaisilla. Nykylainsäädännössä erityisesti työnhakijan palveluprosessit on kuvattu varsin yksityiskohtaisesti ja nyt esitetyssä lakiluonnoksessa mahdollistetaan erikseen määriteltyjen prosessin osien tuottaminen palveluntuottajien toimesta. Näitä palveluntuottajien voisivat olla yksityisten yritysten ohella myös järjestöt ja julkisen sektorin omistamat yritykset.

Lakiesityksessä on varsin kattavasti kuvattu ehdotuksen taustoja ja vaikutuksia, joskin vaikutusten osalta esitykseen sisältyy paljon epävarmuuksia erityisesti syntyvien kustannusten/säästöjen, tehokkuuden, toimenpiteiden vaikuttavuuden kuin saatavilla olevien markkinalähtöisten palvelujen suhteen. Esityksessä on esimerkiksi arvioitu, että palveluiden osittainen siirtäminen vapauttaa TE-hallinnon työvoimaresursseja, mutta toisaalta niitä kohdentuu osittain palveluntuottajien ohjaukseen ja neuvontaan. Mahdollisesta toiminnan tehostumisesta johtuvia nettovaikutuksia ei lakiluonnoksessa ole pystytty arvioimaan. Uudistuksen ennakoituja vaikutuksia myöskään työttömyysturvamenoihin ei ole pystytty arvioimaan. Näiltä osin lakiesitys on varsin puutteellinen.

Lakiluonnoksen käsittelyn aikataulu on poikkeuksellisen kiireinen ja nyt käsiteltävä lakimuutosprosessi on käynnissä jo ennen varsinaista maakunta- ja sotelainsäädännön taikka aluekehitys- ja kasvupalvelulainsäädännön ja siihen liittyvien ns. substanssilakien hyväksymistä.

Esityksessä toivotaan, että ehdotettu muutos astuisi pääosin voimaan jo syyskuussa 2018. Käytännössä lain mahdollistamat työvoimapalvelujen uudenaikaiseen toteuttamiseen liittyvät kokeiluhankkeet käynnistyisivät siis aikaisintaan loppusyksystä 2018. Niistä saatavat kokemukset eivät todennäköisesti ehdi vaikuttamaan ainakaan aluksi kasvupalvelujen maakunnallisiin toteuttamismalleihin, sillä uusien maakuntien toiminta käynnistyy jo 1.1.2020 ja tarjottavien kasvupalvelujen (erityisesti tässä tapauksessa työvoimapalvelujen) tulee toimia keskeytyksettä uudistuksesta huolimatta. Markkinoiden rakentuminen on hidas prosessi ja esimerkiksi lakiluonnoksessa kuvattu Australian työvoimapalvelumarkkinoiden rakentuminen vei 10 vuotta.

Kilpailulliseen ja markkinalähtöiseen järjestäjä-tuottajamalliin siirtyminen edellyttää myös vahvaa hankinta- ja sopimusosaamista. Tämän osaamisen kartuttaminen ei tässä aikataulussa ole realistinen tavoite.

Sinänsä erilaiset kokeilut ja prosessien testaaminen on kannatettavaa, jotta löydetään kullekin toiminnolle optimaalisin toteutustapa. Pidemmällä aikavälillä kokeilusta saatavat kokemukset auttavat rakentamaan toimivia ja tehokkaita kasvupalveluja. Näitä kokemuksia voitaneen jatkossa hyödyntää maakunta- ja soteuudistuksen toteuttamisen aikataulusta riippumatta. Tämä edellyttää kokeilujen tulosten ja vaikuttavuuden jatkuvaa arviointia.

Lakiluonnoksessa ennakoidaan myös sitä, että Suomessa markkinoiden muodostuminen ja palvelujen saatavuus saattavat vaihdella alueellisesti paljonkin. Varsinais-Suomen osalta on todennäköistä, että valtaosalle lakiesityksessä yksilöidyistä palveluprosesseista on löydettävissä yksityinen palveluntuottaja. Jo nykyäänkin työvoima- ja yrityspalveluja hankitaan Varsinais-Suomessa yksityisiltä palveluntuottajilta (ml. järjestöt), joskin myös täällä nykyinen yksityinen palvelutuotanto on vahvasti keskittynyt suurimmille tuottajille ja myös suurimpiin keskuksiin. Jää nähtäväksi saadaanko erityisesti työnhakijan palveluprosessien tarjontaan liittyviä palvelumarkkinoita kehitettyä kokeilun aikana tai edes sen jälkeen niin, että tuottajien määrä oleellisesti kasvaa ja myös pienet toimijat maakunnan alueella pystyvät osallistumaan kilpailuun kasvupalveluiden tuottajina. Tässä vaiheessa yritysvaikutuksiin liittyy paljon epävarmuutta niin toimialakohtaisesti kuin alueellisesti.

Tietojärjestelmiin ja tietosuojaan liittyvät kysymykset ovat erittäin keskeisiä kokonaisuuksia myös tässä uudistuksessa. Lakiluonnoksessa on huomioitu EU:n uuden tietosuojasetuksen vaatimukset. Koko kokeilun ajan on kuitenkin varmistettava se, että tietosuojakysymykset huomioidaan prosessin kaikissa vaiheissa, myös palveluntuottajien toiminnan osalta. On epävarmaa missä aikataulussa vaadittavat tietojärjestelmämuutokset saadaan toimimaan.

Yhteenvedona lakiesityskokonaisuudesta Varsinais-Suomen liitto toteaa, että esityksen mahdollisia vaikutuksia on kattavasti arvioitu, mutta useisiin osa-alueisiin liittyy varsin paljon epävarmuustekijöitä. Markkinoiden rakentamiseen liittyvät kokeilut tukevat sinänsä maakuntauudistuksen ja kasvupalveluiden toimeenpanoa, mutta asetettu aikataulu on niin tiukka, että kokeiluista saatavien tulosten hyödyntäminen uudistuksen valmistelussa lienee teoreettista.

Varsinais-Suomen liitto

Kari Häkämies
maakuntajohtaja

Petra Määttä
hallintojohtaja,
maakuntahallituksen sihteeri